

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Küresel iklim değişikliğinden en derin etkilenen ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Son yıllarda küresel iklim değişikliğinin bir sonucu olarak kuraklık olaylarında belirgin bir artış olduğu gözlenmektedir. Özellikle Akdeniz Bölgesi'ndeki kuraklığın şiddetinin son derece yüksek seyredeceği tahmin edilmektedir. Pek çok gölün kuruyacağı, Türkiye'nin en büyük tatlı su gölü olan Beyşehir Gölü'nün 2070 yılında yok olacağı tahminleri yapılmaktadır.

2024 yılı Türkiye ortalama sıcaklığı 15.6°C derece olup, 1991-2020 ortalamasının 1.7°C üzerindedir. 2025 yılı yaz aylarında sıcaklık rekorları kırılmaktadır. 55 yılın en sıcak yaz mevsiminin yaşandığı görülmektedir. Aşırı sıcaklık ile birlikte yağış seviyesi de yüzde 6.3 oranında düşmüştür. Kuraklık arttıkça sel ve zirai donlar da öngörülemeyen boyutlara ulaşmaktadır. Nisan 2025 yılında yaşanan zirai don, son otuz yılın en büyük doğal afetlerinden biri olmuştur.

Kuraklığın doğru yönetilmemesi halinde, ekonomik ve yaşamsal sıkıntıların çıkması kaçınılmazdır.

Kuraklık karşısında hiç şüphesiz en kırılgan sektör tarımdır. Türkiye Gayri Safi Yurtiçi Hasılası'nın (GSYH) yüzde 6'sı, istihdamın yüzde 17'si ihracatın yüzde 13'ü tarıma dayalıdır. Ürün verimi, üretim sürekliliği ve tarıma dayalı geliri tehdit eden kuraklık, aynı zamanda gıda güvenliği ve sosyal adalet için de büyük bir risk oluşturmaktadır.

Aşırı kuraklık, Trakya'da bu yıl buğday ve ayçiçeğe yüzde 70'e varan verim kayıplarına neden olmuştur. Ülke genelinde tarım ürünlerini vuran kuraklık, çeltik, mısır, pamuk, buğday, nohut, mercimek, kuru fasulye vb. rekoltesinde büyük kayıplara neden olmuştur.

Türkiye'de gıda güvenliğini sağlamak için acilen iklim dostu tarımsal destekleme modeline geçilmesi, bölgesel kuraklığa ve soğuğa dayanıklı bitkisel ürün deseninin oluşturulması, yağmur suyu toplama teknolojisinin geliştirilmesi, damlama sulama sisteminin yaygınlaştırılması, tarımsal sigorta sisteminin topyekûn değiştirilmesi, depolama altyapısının modernize edilmesi, soğuk zincirin oluşturulması gibi önlemlere ihtiyaç vardır.

Türkiye'de görülen kuraklık artışına bağlı olarak tarım sektörünün yeniden yapılandırılması ve gıda güvenliğinin sağlanması elzemdir. Bu çerçevede kuraklığın olumsuz etkilerinin azaltılarak, tarımsal üretimde verim kaybının önlenmesi ve gıda güvenliğinin sağlanması amacıyla İçtüzüğümüzün 104. ve 105. maddeleri gereğince Araştırma Komisyonu kurularak konunun araştırılmasını arz ederiz. (06.08.2025)

Saygılarımızla.

Yunus Emre
İstanbul Mv.

Hakan Öztürk
Bursa Mv

Dr. İlhami Özcan AYGÜN
CHP Tekirdağ Milletvekili

Dr. Gönül Akkaya İlgeci
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Kuraklığın tarım sektöründe yarattığı olumsuzlukların minimum seviyeye indirilmesi için iklim risklerini azaltan eylem planlarına ihtiyaç bulunmaktadır. Afet riski yaratan iklim olaylarına karşı meteorolojik verilerin çok iyi analiz edilmesi ve erken uyarı sistemleri kurularak, çiftçilerin bilinç seviyesinin yükseltilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de artan kuraklık, yağış seviyelerini aşağıya çekmiştir. Türkiye genelinde yağışlar yıllık yüzde 6.3 oranında azalırken, 2024 yılında bir önceki yıla göre yüzde 16.3 oranında düşmüştür. Özellikle Edirne’de 2024 yılındaki yağışlar uzun vadeli ortalamaya göre yüzde 35 oranında azalmıştır. Trakya’nın batısı, İç Anadolu, Ege Bölgesi’nin doğusu, Şanlıurfa ve Gaziantep çevrelerinde yağışlar büyük ölçüde düşmektedir.

Marmara Bölgesi’nde Bilecik, Balıkesir (Gönen) ve çevreleri hariç tamamında, Ege Bölgesi’nde İzmir (Seferihisar, Dikili, Çeşme ve Ödemiş) ile Muğla ve çevreleri hariç tamamında, Akdeniz Bölgesi’nde Antalya (Elmalı), Isparta, Mersin (Silifke), Kahramanmaraş ve çevrelerinde, İç Anadolu Bölgesi’nde Ankara (Polatlı ve Beypazarı), Kırıkkale, Eskişehir, Konya (Akşehir, Kulu, Ereğli, Hadim ve Ilgın), Kırşehir, Sivas, Kayseri (Sarız ve Develi) ve çevrelerinde, Karadeniz Bölgesi’nde Samsun, Ordu, Giresun (Şebinkarahisar), Tokat ve çevrelerinde, Doğu Anadolu Bölgesi’nde Tunceli, Bingöl (Solhan), Bitlis ve çevrelerinde, Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde Gaziantep ve çevresinde değişen şiddetlerde meteorolojik kuraklık etkili olmaktadır.

Türkiye’de kuraklığın büyük oranda artarak, çölleşme riski yaratabileceği belirtilmektedir. Son dönemde büyük oranda artan orman yangınlarına karşı etkin mücadele yapılamaması da kuraklık tehdidini büyötmektedir.

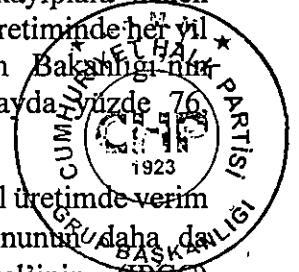
Ülkemizin sulama, içme ve kullanma suyunda büyük sıkıntılar yaşaması kaçınılmaz görünmektedir. Türkiye’nin yıllık su tüketimi 54 milyar metreküptür. Bu suyun yüzde 74’ünü oluşturan 40 milyar metreküpü tarımsal sulamada kullanılmaktadır.

Ülkemiz şu anda kişi başına düşen 1500 m3 kullanılabilir su miktarı ile “su sıkıntısı bulunan ülkeler” arasında sıralanmaktadır.

Yüksek sıcaklıklar sonucunda yabancı ot ve haşere çoğalması yaşanırken, bu da bitkisel mahsulün verim ve kalitesini düşürmektedir.

Bu yıl yaşanan aşırı kuraklık, Trakya’da buğday ve ayçiçekte yüzde 70’e varan verim kayıplarına neden olmuştur. Ülke genelinde tarım ürünlerini vuran kuraklık, çeltik, mısır, pamuk, buğday, nohut, mercimek, kuru fasulye vb. rekoltesinde büyük kayıplara neden olmuştur. Kuraklığın bu şekilde devamı halinde buğday, mısır, çeltik, pamuk üretiminde her yıl yüzde 20’ye yakın verim kayıpları yaşanabilecektir. Tarım ve Orman Bakanlığı’nın tahminlerine göre; Trakya’da yağışların azalması ile bundan sonra buğdayda yüzde 76 ayçiçeğinde yüzde 66 oranında kayıplar yaşanma riski bulunmaktadır.

Özetle; iklim değişikliğinin çok yoğun hissedileceği Türkiye’de tarımsal üretimde verim ve kalite azalmasına bağlı olarak gıda ithalatının artması, gıda enflasyonunun daha da yükselmesi beklenmektedir. Hükümetler arası İklim Değişikliği Paketi’nin (IPCC) Değerlendirme Raporlarına göre, artan kuraklık ve su sıkıntısı nedeniyle 30 yıl içinde gıda

fiyatlarında yüzde 85'e varan artışlar yaşanabilecektir. Bu nedenle mutlaka ithalatı azaltacak ve iklim değişikliğine uyum sağlayacak üretim stratejisi geliştirilmelidir.

Özetle; tarımsal üretim havzalarının iklim değişikliği dikkate alınmak suretiyle yeniden belirlenmesi ve imara yasaklanacak tarımsal alanların çok titiz bir araştırma ile genişletilmesi ve korunmaya alınması her zamankinden daha önemli hale gelmiştir. İklim değişikliğine paralel olarak ürün deseninin yeniden belirlenmesi ve tarımsal desteklerin çerçevesinin de değiştirilmesi gerekmektedir. Örneğin su fakiri olması beklenen ülkemizde, kuraklığa meyilli sahalarda, "bakliyat ve mercimek" gibi daha az su isteyen bitkisel üretimin teşvik edilmesi sağlanabilir. İklim değişikliğinin bölgesel tarıma etkisi ayrı ayrı araştırılmalı ve yeni stratejiler geliştirilmelidir. Ekim tarihleri ile gübreleme oranlarının değiştirilmesi, kimyasal gübreleme yerine hayvansal gübrelemeye geçilmesi, doğayı arka plana alan büyüme yerine "doğa dostu büyümenin" esas alınması sağlanmalıdır.

Ülkemizde kuraklık artışına bağlı olarak bozkır alanlarının genişlemesi ve mera alanlarının azalması beklenmektedir. Bu nedenle mısır ve yonca gibi suya ihtiyaç duyulan yem bitkileri üretiminde düşüş beklenmektedir. Yem fiyatlarındaki olası yüksek artışlar nedeniyle daha şimdiden bu alanda büyük sıkıntılar yaşayan ülkemizde küçükbaş ve büyükbaş hayvancılığın tehlikeye düşebileceği, sıcağa dayanıklı tür ve ırkların yetiştiricilikte daha fazla önem kazanacağı öngörülmektedir.

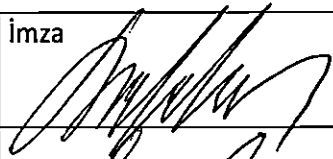
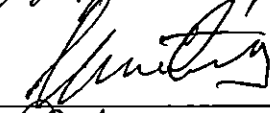
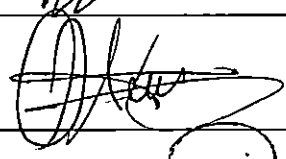
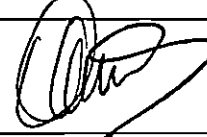
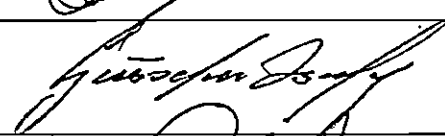
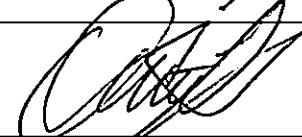
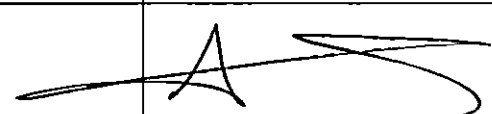
İklim değişikliğine karşı tarımsal alanlar, ormanlar, otlak alanları, sulak alanlar, deniz ve kıyı ekosistemleri, çayırlar mutlaka koruma altına alınmalıdır. Dünyada dikkatleri üzerine çeken "topraksız tarım, onarıcı tarım, dikey tarım" gibi yenilikçi yöntemler üzerinde durulmalıdır.

Acilen iklim dostu tarımsal destekleme modeline geçilmesi, bölgesel kuraklığa ve soğuğa dayanıklı bitkisel ürün deseninin oluşturulması, yağmur suyu toplama teknolojisinin geliştirilmesi, damlama sulama sisteminin ve akıllı sulama sisteminin yaygınlaştırılması, tarımsal sigorta sisteminin topyekûn değiştirilmesi, depolama altyapısının modernize edilmesi, soğuk zincirin oluşturulması gibi önlemlere ihtiyaç vardır.

Tarımda kimyasal gübre kullanımı azaltılmalıdır.

Tarımsal Araştırma Enstitüleri tarafından kuraklığa dayanıklı ürün çeşitleri geliştirilmelidir. Gen havuzları kurularak, biyolojik çeşitlilik sağlanmalıdır. Yağmur Hasadı olarak adlandırılan "yağışla yüzey akışına geçen suyun biriktirilip kullanılması" için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Tarımda güneş enerjisinin kullanımına dönük altyapı hazırlanmalıdır. Erozyon önlenmeli, doğrudan ekim yöntemleri teşvik edilmeli, İklim Değişikliği Araştırma ve Uygulama Enstitüsü kurulmalıdır. Düşük gelirli çiftçilere iklim değişikliğine uyum destekleri sağlanmalıdır. Arazi toplulaştırması bir an önce yapılmalıdır. İklim değişikliğine yönelik tarım stratejisinin geliştirilmesi için gereken önlemlerin alınması amacıyla TBMM'de Araştırma Komisyonu bir an önce kurulmalıdır.

Adi Soyadı	İli	İmza
Cumhur NURU	Muğla	
Murat GANI	SAMSUN	
Aliye Timiş ERSEVER	ANKARA	
Nail GİLER	Kocaeli	
Orhan SARIBAL	Bursa	
GÜRSEL EROL	Elaşiğ	
Ali Özkan	Kırşehir	
Suat Özağaçlıoğlu	İstanbul	
Seyit Torun	Ordu	
Ayhan BARUT	Ankara	

Özgür Ceylan

Canakkale

Gökhan Zeybek

İstanbul

Deniz Demir

Ankara

Müşip Kankar

Kocaeli

M. SERTAN BAKIRKILIÇ

Diğarbalı

Hüseyin Yıldız

Ayhan M. K.

Deniz Demir

